

Een nieuw zwembad aan de Meestooflaan

Maatschappelijke Impact Analyse

Een nieuw zwembad aan de Meestooflaan

Maatschappelijke Impact Analyse

Auteur(s):

Radboud Koning
Enno Gerdes
Vidar Stevens

In opdracht van:

Gemeente Hoeksche Waard

Plaats, datum:

Rotterdam, 9 september 2021

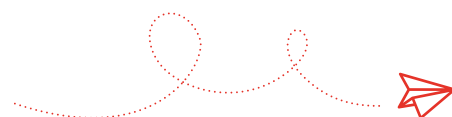
Status:

Definitief

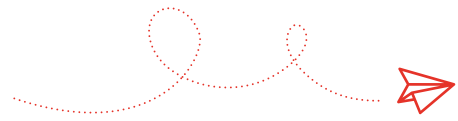
Rebel Economics & Transactions bv

Wijnhaven 23
3011 WH Rotterdam
Nederland
+31 10 275 59 95

info@rebelgroup.com
www.rebelgroup.com

Inhoudsopgave

1. De vraag aan Rebel en Mulier Instituut	4
1.1 Achtergrond van de opdracht	4
1.2 Geen MKBA, maar een "MIA"	5
2. Huidige plannen	6
2.1 Stedenbouwkundige plannen	6
2.2 Wat is het alternatief?	7
3. Effecten ontwikkeling Meestooftaan	8
3.1 Directe voordelen	8
3.2 Kansen	10
3.3 Directe nadelen	13
3.4 Risico's	15
3.5 Organisatorische randvoorwaarden	16
3.6 Allocatie van geïnventariseerde effecten	17
4. Effecten klein versus groot zwembad	19
4.1 Voordelen groot zwembad	19
4.2 Nadelen groot zwembad	20
5. Samenvatting en overwegingen	21
5.1 Ontwikkeling Meestooftaan	21
5.2 Klein versus groot zwembad	22

1. De vraag aan Rebel en Mulier Instituut

1.1 Achtergrond van de opdracht

De gemeente Hoeksche Waard is in januari 2019 ontstaan door een samenvoeging van de gemeenten Binnenmaas, Oud-Beijerland, Cromstrijen, Korendijk en Strijen. Op 25 september 2018 besloot de toenmalige gemeente Cromstrijen het verouderde zwembad De Waterstee te vervangen door een nieuw zwembad. Dit nieuwe zwembad moest komen te liggen op het terrein aan de Meestooftaan. De overige vier gemeenten stemden in met dit voorstel.

In de zomer van 2020 voerde het Mulier Instituut een onderzoek uit naar de behoefte aan zwemwater in de gemeente Hoeksche Waard.¹ Dit onderzoek maakte inzichtelijk dat sluiting van zwembad De Waterstee, zonder het terugbouwen van een alternatief, geen goede optie is voor de gemeente. Het Mulier Instituut heeft naast een basisconfiguratie – 6-baans 25-meterbassin (en een instructiebassin) – waar de gemeente Cromstrijen bij besluitvorming destijds van uitging, gekeken naar een ruimere configuratie: een 8-baans 25-meterbassin en een doelgroepenbassin van 150-200 m². De voordelen van deze ruimere configuratie zijn onder andere dat het nieuwe zwembad in dat geval geschikt is voor wedstrijdzwemmen en de twee bassins het mogelijk maken om met temperatuur te differentiëren. Op 13 oktober 2020 is het zwembad besproken in de gemeenteraad Hoeksche Waard. Tijdens deze vergadering besloot de raad om twee scenario's verder uit te werken: een voorkeursscenario uitgaande van de ruimere configuratie (hierna: "groot zwembad") en een alternatief scenario volgens de basisconfiguratie (hierna: "klein zwembad").

Momenteel wordt het terrein aan de Meestooftaan, in de winterperiode, gebruikt als natuurijslocatie. De exploitatie gebeurt door ijsvereniging Nooitgedacht, lid van de KNSB en het District Hoeksche Waard. Verder huisvest het terrein drie beachvolleybalvelden, jeu-de-boules en een clubhuis dat – naast de genoemde verenigingen – ook door de hengelsportvereniging wordt gebruikt. De komst van het nieuwe zwembad leidt logischerwijs tot een nieuwe planologische indeling. Vlakbij het sportterrein aan de Meestooftaan liggen andere sportaccommodaties (de tennisclub en een sporthal), en een aantal maatschappelijke voorzieningen (een basisschool, een kinderdagverblijf en het gebouw van de muziekvereniging). Het voormalige gemeentehuis ligt eveneens in de nabijheid van het terrein, en wordt herontwikkeld tot ca. 40 kleine appartementen met een dorps huis.

Sinds het genoemde besluit van de gemeente Hoeksche Waard wordt een participatietraject met de omwonenden en betrokken sportverenigingen doorlopen. Rebel en het Mulier Instituut zijn in een vroegtijdig stadium betrokken in het participatietraject voor de inbreng van hun economische en sportwetenschappelijke expertise. In het begin van het participatietraject lagen nog verschillende beleidsopties open. Niet alle ambities, wensen en voorwaarden van de verenigingen waren helder en meerdere ontwerpschetsen passeerden de revue. Een periode lang leek een ontwerp inclusief de bestaande gebruikers van het sportterrein én een nieuw zwembad qua ruimte en wensen onhaalbaar. Sinds het voorjaar van 2021 bestaat er op hoofdlijnen echter overeenstemming tussen sportverenigingen over een ontwerp waarin alle faciliteiten samenkomen aan de Meestooftaan. Daarop besloot de gemeente om vervolgonderzoek op te starten.

¹ Behoeftte aan overdekt zwemwater in de gemeente Hoeksche Waard (Mulier Instituut, 2020).

1.2 Geen MKBA, maar een “MIA”

Het raadsbesluit van 13 oktober 2020 stelt dat de gemeenteraad voornemens is een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) uit te laten voeren naar (beide mogelijke configuraties van) het nieuwe zwembad aan de Meestooftaan. Op basis van voortschrijdend inzicht hebben we in het voorjaar van 2021 de gemeente Hoeksche Waard geadviseerd om dit onderzoek een iets ander karakter te geven, namelijk dat van een maatschappelijk impactanalyse (MIA).

De belangrijkste reden voor ons advies was dat er op dit moment feitelijk één beleidsalternatief voor de locatie van het zwembad wordt uitgewerkt (de Meestooftaan) en dat de keuze voor een groot of klein zwembad op zichzelf niet onderscheidend genoeg is voor een MKBA. Een MKBA is een verschillenanalyse, waarbij diverse beleidsalternatieven met elkaar vergeleken worden en verschillen zoveel mogelijk in een gemeenschappelijke eenheid – eurobedragen – worden uitgedrukt. Het grootste deel van de maatschappelijke kosten en baten is echter niet goed te kwantificeren. Het onbedoelde effect hiervan kan zijn dat bij de afweging tussen een groot of klein zwembad, het financiële kostenplaatje doorslaggevend wordt. Dit zou geen recht doen aan de complexiteit van de materie.

De focus in deze MIA ligt op het gestructureerd in kaart brengen van zowel de positieve als negatieve maatschappelijke effecten, in kwalitatieve zin en inclusief maatschappelijke kansen en risico's. De komst van een nieuw zwembad zien we daarbij als een gegeven. Maar de komst van het zwembad aan de Meestooftaan betekent meer dan alleen de komst van het zwembad. Om dit mogelijk te maken moeten er ook andere aanpassingen worden gedaan. Dat is de reden dat deze MIA niet alleen gaat over het zwembad, maar ook over alle andere veranderingen op het sportterrein van de Meestooftaan die daarmee samenhangen (zie paragraaf 2.2).

We brengen de effecten in kaart van een zwembad *op de locatie Meestooftaan*, inclusief de hieruit volgende overige ontwikkelingen op deze locatie. Met andere woorden: in deze MIA wordt een multisportpark aan de Meestooftaan afgezet tegen de huidige situatie aan de Meestooftaan plus een zwembad op een andere locatie in Numansdorp. Gezien het stadium van de plannen en de nog vele uitwerkpunten, zijn effecten nu niet goed kwantitatief te ramen. De investerings- en exploitatiekosten van de ontwerpplannen voor de Meestooftaan vallen buiten de reikwijdte van deze studie; dit onderzoekt de gemeente zelf. Deze MIA bevat daarom een kwalitatieve analyse van de te verwachten effecten.

Dit rapport bevat de uitkomsten van de MIA die Rebel en Mulier Instituut hebben uitgevoerd vóór de zomer van 2021. In hoofdstuk 2 beschrijven we de ontwikkelplannen zoals die er nu uitzien voor de Meestooftaan. In hoofdstuk 3 beschrijven we achtereenvolgens de voordelen, kansen, nadelen en risico's van het huidige ontwerp. In hoofdstuk 4 gaan we apart in op de te verwachten effecten van de keuze tussen een groot of klein zwembad. Uitkomsten zijn gebaseerd op de volgende bronnen:

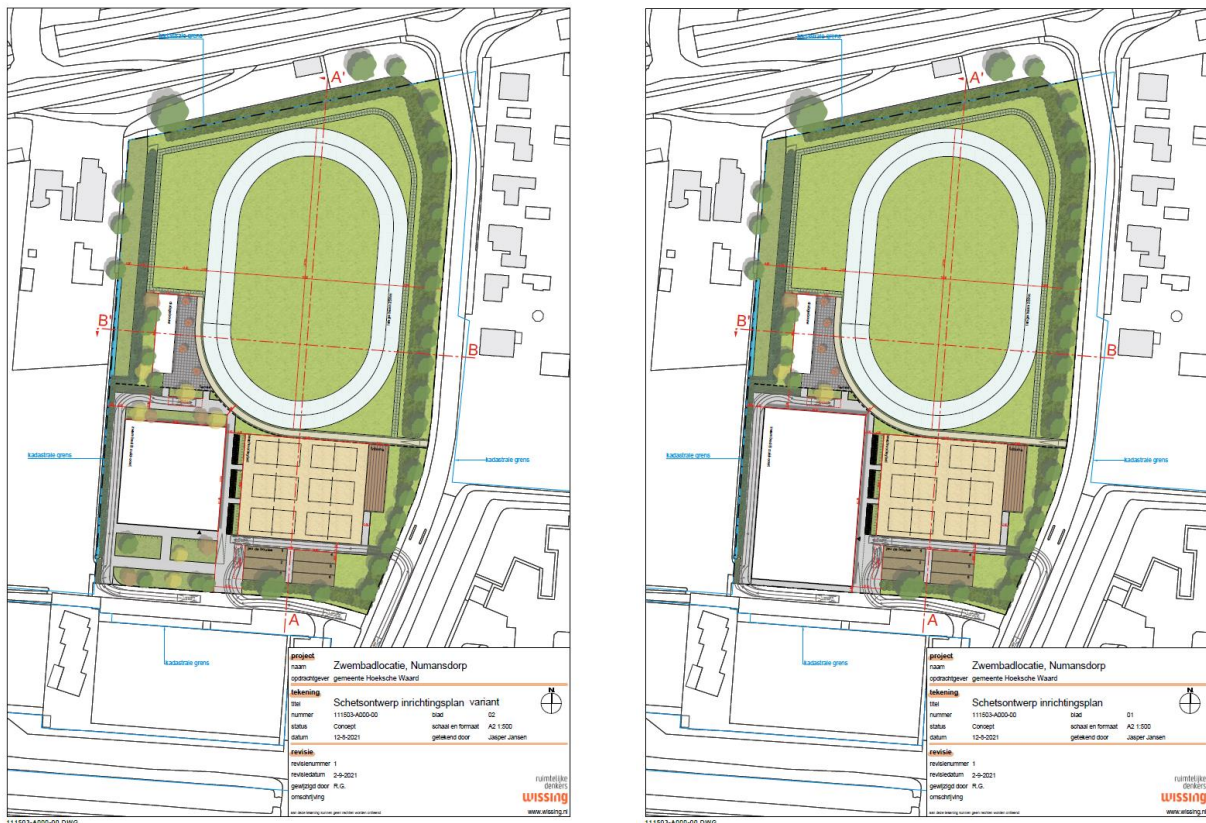
- Analyse van raadsinformatiestukken
- Deelname participatiesessies
- Interviews met sportverenigingen
- Interview met assistent-professor met een expertise op het terrein van sportvoorzieningen en -accommodaties
- Interview met de gemeente
- Analyse van vragen die door omwonenden zijn gesteld

2. Huidige plannen

2.1 Stedenbouwkundige plannen

De ontwerpschetsen die door stedenbouwkundig bureau Wissing zijn gemaakt, zijn leidend voor de indeling van het toekomstige terrein aan de Meestooftaan. Deze ontwerpschetsen houden we in dit onderzoek aan. In de schetsen breidt de beachsport uit naar zes velden, krijgt de beachsportvereniging de beschikking over een tribune, komt er een 250m verharde ijsbaan en wordt er een nieuw zwembad geplaatst. De omvang van het zwembad heeft geen invloed op de planologische indeling. Net als in de huidige situatie is er ruimte voor de jeu-de-boules velden en een (gezamenlijk) clubgebouw.

In onderstaande figuur staan de huidige plannen afgebeeld; links de indeling inclusief klein zwembad en rechts inclusief groot zwembad.

Figuur 1: ontwerp ontwikkeling terrein Meestooftaan

Uit een eerder verkeerskundig onderzoek van bureau Megaborn blijkt dat de verwachte toename van het verkeer die volgt uit de ontwikkeling van de Meestooftaan beperkt is en binnen de normen blijft. Wel zijn extra parkeerplekken nodig. Bureau Megaborn heeft berekend dat de te verwachten extra behoefte aan parkeerplaatsen 65 tot 105 zal zijn, afhankelijk van de gekozen zwembadconfiguratie (klein of groot zwembad). Deze extra behoefte ontstaat op zaterdagmiddag en is kleiner op de andere dagen. Planologisch passen de extra parkeerplekken niet op het terrein aan de Meestooftaan. Bureau Wissing heeft een verkenning gedaan naar de voor- en nadelen van meerdere mogelijke locaties voor het realiseren van extra parkeerruimte in de directe omgeving.

Tijdens dit onderzoek is er nog discussie tussen de gemeente en ijsvereniging over het toevoegen van een vriesondersteunend systeem aan de verharde ijsbaan. Met zo'n systeem is op veel meer winterse dagen een ijsaanbod mogelijk, afhankelijk van de weersomstandigheden: ook bij temperaturen (niet ver) boven het vriespunt en als er niet te veel wind staat. De ijsvereniging heeft aangegeven niet te weten hoe groot de behoefte aan extra ijsaanbod binnen de gemeente is en of het de moeite waard is om deze investerings- en exploitatiekosten voor een vriesondersteunend systeem te maken. De ijsvereniging ondersteunt momenteel het plan voor een ijsbaan met vriesondersteuning niet en heeft dat aan de gemeente te kennen gegeven.

2.2 Wat is het alternatief?

Zoals eerder vermeld is er op dit moment feitelijk één beleidsalternatief, namelijk een nieuw zwembad aan de Meestooftaan in combinatie met een verharde ijsbaan. Hierdoor, evenals door de aanwezigheid van andere sporten (beachvolleyball en jeu de boules) op deze locatie, ontstaat een multisportcomplex met bovendien een zeer nabij gelegen tennisbaan en sporthal.

Indien, om welke redenen dan ook, niet voor beleidsalternatief wordt gekozen, ontstaat een situatie die als volgt te kenmerken is:

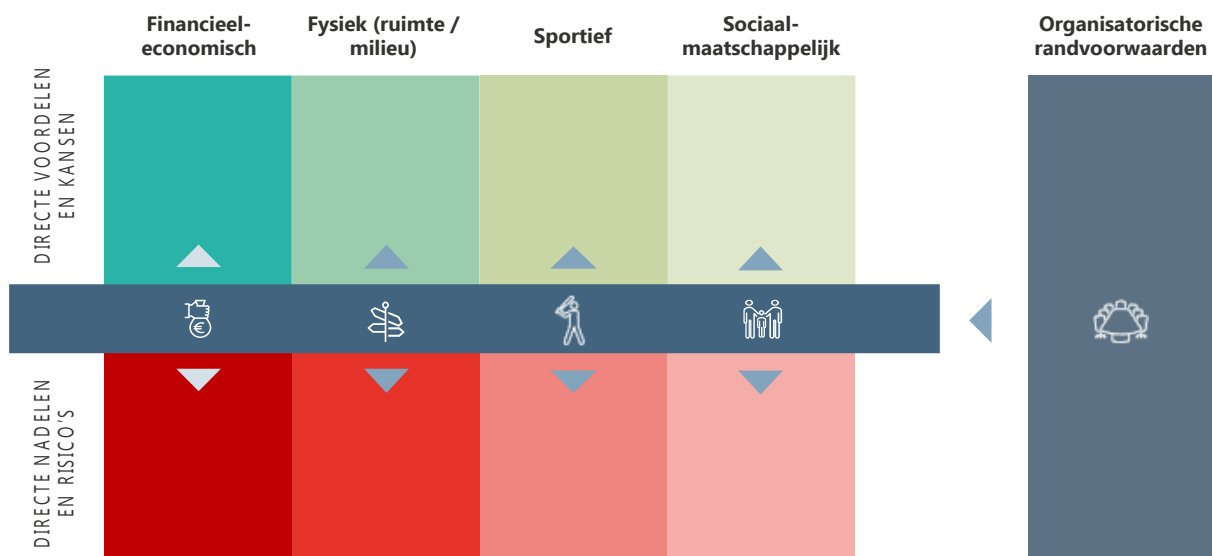
- Het terrein aan de Meestooftaan wordt ook in de toekomst gebruikt zoals nu, tenzij ze op enig moment wordt herbestemd, bijv. tot woningbouwlocatie.
- Er komt geen verharde ijsbaan en de beachsport breidt niet uit naar zes velden.
- Er wordt gezocht naar een alternatieve locatie voor het zwembad, want het huidige zwembad bereikt het einde van de technische levensduur. Het is onduidelijk wat de looptijd van dit locatiekeuze- en ontwikkeltraject zou zijn. Dat is mede afhankelijk van de eigendomssituatie van alternatieve locaties. Diverse effecten die aan een zwembad zijn toe te rekenen (zoals het positieve effect op zwemvaardigheden en -veiligheid), zijn in deze MIA niet aan de orde, omdat het in de referentiesituatie realistisch is te veronderstellen dat het zwembad elders in Numansdorp zou komen.

Belangrijk om hierbij te vermelden is dat dit rapport een analyse bevat van de maatschappelijke voor- en nadelen van *alleen het huidige beleidsalternatief* en niet van denkbare andere beleidsalternatieven die ook weer hun eigen voor- en nadelen zullen kennen.

3. Effecten ontwikkeling Meestooftaan

In dit hoofdstuk beschrijven we de maatschappelijke effecten van de plannen voor het terrein aan de Meestooftaan. We gaan daarbij in op effecten die ontstaan ten opzichte van een alternatieve situatie, namelijk dat (i) de huidige indeling en functies van het terrein behouden blijven en (ii) dat er elders in Numansdorp een zwembad volgens de basisconfiguratie gerealiseerd wordt.

We zien grofweg vier categorieën waarin de effecten (kunnen) optreden, zoals hieronder in figuur 2 is afgebeeld. Bij de bespreking van de voor- en nadelige effecten, kansen en risico's, houden we in dit hoofdstuk de indeling van figuur 2 aan (paragraaf 3.1 t/m 3.4). Naast deze vier categorieën bespreken we ook een aantal organisatorische randvoorwaarden (paragraaf 3.5).

Figuur 2: impactcategorieën zwembad Meestooftaan

In de volgende paragrafen volgt een opsomming van effecten die we hebben geïdentificeerd, zonder hier waarden aan te hangen. In hoofdstuk 5 vatten we samen welk overkoepelend beeld dat geeft.

3.1 Directe voordelen

Financieel-economisch

- Door de realisatie van een verharde ijsbaan zal er waarschijnlijk op iets meer dagen in het jaar ijs mogelijk zijn, al denken we dat dit een marginale verbetering is ten opzichte van nu. Als wordt gekozen voor een vriesondersteunend systeem bij de verharde baan neemt dit aandeel dagen met ijs aanzienlijk verder toe. Ter vergelijking: een doorsneewinter telt (volgens het KNMI) gemiddeld maar zes ijsdagen² en bovendien warmen de koudste dagen in het jaar door klimaatverandering sneller op dan andere dagen, omdat we in de winter vaker westenwind hebben en omdat de noordpoolvlucht minder koud is dan vroeger.³ Het extra ijsaanbod trekt meer bezoekers naar de Meestooftaan. De **bestedingen van meer bezoekers**, afkomstig van

² <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/ijsdagen>. Een ijsdag is gedefinieerd als een dag waarop het de hele dag vriest. Dit betekent niet automatisch dat er die dag ook geschaatst kan worden. In 2021 waren er bijvoorbeeld zeven ijsdagen, waarvan maar een aantal schaatsdagen.

³ <https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/trends-in-weerextremen-in-nederland>.

buiten de gemeente Hoeksche Waard, zijn 'additioneel', want die waren zonder deze investering in de verharde ijsbaan niet in de gemeente gedaan. Ook het zomeraanbod op de verharde ijsbaan (er wordt nagedacht over skeelers) en de uitbreiding van beachsport naar zes velden kunnen meer bezoekers van buiten de gemeente aantrekken. Overigens is onze verwachting dat deze bestedingen vooral in de kantine(s) van de beachsport- en ijsvereniging zullen landen en maar beperkt elders in de gemeente. Eventuele extra inkomsten voor de ijsvereniging hebben wel een positief effect op de subsidie die de ijsvereniging in de toekomst van de gemeente mogelijk nodig gaat hebben (zie kader op pagina 13/14).

- Het ligt in de lijn der verwachting dat het grotere sportaanbod ook zorgt voor grotere aanwas van leden van buiten de gemeente. Dit geeft **hogere contributie-inkomsten** voor de beachsport- en ijsvereniging. Vooral wanneer de keuze zou vallen op een verharde ijsbaan mét vriesondersteunend systeem, kan de ijsvereniging – vanwege het kunnen bieden van grotere ijszekerheid – per persoon waarschijnlijk ook een hogere contributie vragen (waarbij uiteraard wel gewaakt moet worden voor eventueel verlies van leden die hier niet toe bereid zijn).

Fysiek (ruimte / milieu)

- Net als zo veel grote en middelgrote gemeenten in Nederland heeft de gemeente Hoeksche Waard te maken met een verdichtingsopgave. Het huidige ontwerp voor het terrein aan de Meestooftaan is krap maar daardoor wel **efficiënt in grondgebruik** (dit geldt óók voor het gebruik van parkeervoorzieningen voor meerdere sportaccomodaties). Dat verlicht de druk op grond in andere delen van de gemeente.
- De Meestooftaan ligt in de onmiddellijke nabijheid van het centrum en OV-haltes, waardoor de locatie **beter bereikbaar** is dan denkbare alternatieve locaties aan de rand van Numansdorp.
- Voor de beachsport is een positieve bijkomstigheid van de verharde ijsbaan dat het **zand** in de winter **niet langer onder water** zal staan. Het speciale zand dat de beachsportvereniging gebruikt, wordt daardoor niet elk jaar in kwaliteit aangetast (wat de vereniging aan onderhoud scheelt).⁴

Sportief

- Het plan voor de Meestooftaan vergroot het sportaanbod in de gemeente Hoeksche Waard en geeft zo een extra **stimulans aan** de bewoners van Hoeksche Waard om te **sporten en bewegen**. Het grotere sportaanbod zit zoals gezegd in de grotere ijszekerheid in geval van het vriesondersteunend systeem, ontwikkeling van een skeeleraanbod en uitbreiding van de beachsport naar zes velden. Zolang dit niet ten koste gaat van de beoefening van andere sporten in de gemeente Hoeksche Waard (verdringing) betekent extra sportdeelname ook een gezondere bevolking. Dit draagt bij aan de ambitie die de gemeente Hoeksche Waard heeft gesteld in het lokale sportakkoord. In het lokale sportakkoord wordt veel ingezet op het vergroten van het sportaanbod voor senioren, kinderen uit gezinnen met een laag inkomen en mensen met een beperking.
- Omdat de grond van de Meestooftaan in eigendom is van de gemeente Hoeksche Waard, kan het zwembad relatief snel gebouwd worden, waardoor **minder risico op tijdelijke aanboduitval** ontstaat (doordat het huidige zwembad dicht moet voordat een nieuw

⁴ Dit kan nu al, alleen zou het betekenen dat de ijsvereniging niet meer het gehele terrein kan gebruiken. Zonder de komst van een verharde ijsbaan lijkt hier weinig draagvlak voor te bestaan.

zwembad is opgeleverd). Dit effect gaat – afgezien van bijv. een nog te doorlopen participatietraject – ook op bij eventuele andere locaties voor het zwembad waarbij de grond in eigendom is van de gemeente.

Sociaal-maatschappelijk

- Er is nu soms sprake van overlast rond de nabijgelegen sporthal. Een groot sportcluster aan de Meestoflaan kan het **veiligheidsgevoel in de wijk** versterken, omdat er met name rondom het zwembad een groot deel van de dag bedrijvigheid is en een vorm van informeel toezicht ontstaat. De sociale controle en bedrijvigheid rondom het zwembad stralen dan uit op de omgeving. Het is echter wel mogelijk dat door de komst van het zwembad de overlast slechts verplaatst naar andere locaties in de gemeente.
- De Meestoflaan ligt dichtbij de bewoonde kern, waar de meeste bezoekers vandaan komen. Hoewel de verkeersbewegingen rondom de Meestoflaan zullen toenemen, leidt deze locatiekeuze voor heel Numansdorp tot minder autobewegingen en **vitalisering van het dorp** dan wanneer het zwembad op een verder gelegen locatie gerealiseerd zou worden.

3.2 Kansen

Financieel-economisch

- Een zwembad kan de **aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat** van een gemeente voor zowel bedrijven als voor potentiële bewoners vergroten. Dit geldt vooral als het zwembad in de bestaande leefomgeving wordt gebouwd.
- Voor de ijsvereniging ontstaat de mogelijkheid om **combinatielidmaatschappen** aan te gaan bieden, waarbij leden niet alleen in de winter gebruik maken van de schaatsbaan, maar ook in de zomer kunnen skeeleren.
- Er zijn **kostenbesparingen door gedeeld ruimtegebruik** te behalen. Hierbij valt te denken aan meerdere aspecten die in het ontwerpproces nog nader uitgewerkt moeten worden. Zo kunnen verenigingen medegebruiker worden van de kleedruimtes in het zwembad. Ook is het wellicht mogelijk om als onderdeel van het zwembad een hoger gelegen buitenruimte te creëren die dient als tribune voor de beachsportvelden. Verder wordt nagedacht over een clubhuis op het terrein dat door meerdere verenigingen wordt gedeeld. Ten slotte kan ook de horecavoorziening van het zwembad gebruikt worden door de andere verenigingen, met name als deze gelegen is aan de buitenkant van het complex en daarmee altijd toegankelijk is voor derden.
- Er is een **inkoopvoordeel** te realiseren, door bijvoorbeeld voor verschillende voorzieningen op het terrein een grote partij zonnepanelen in te kopen. Vaak worden namelijk bulkkortingen gegeven hiervoor. Daarnaast is er mogelijk een inkoopvoordeel voor doorlopende kosten als energie, inkoop voor de kantine, schoonmaak en beveiliging.
- De combinatie van meerdere sportvoorzieningen levert in potentie een **exploitatievoordeel** op. Maar dat voordeel is afhankelijk van het type voorzieningen dat gekoppeld wordt. Met name een sporthal in combinatie met een zwembad levert exploitatievoordeel op, omdat personeel breed ingezet kan worden (bijv. overdag hulp in de sporthal en 's avonds in het zwembad). De beoogde combinatie van voorzieningen op de Meestoflaan biedt vooral

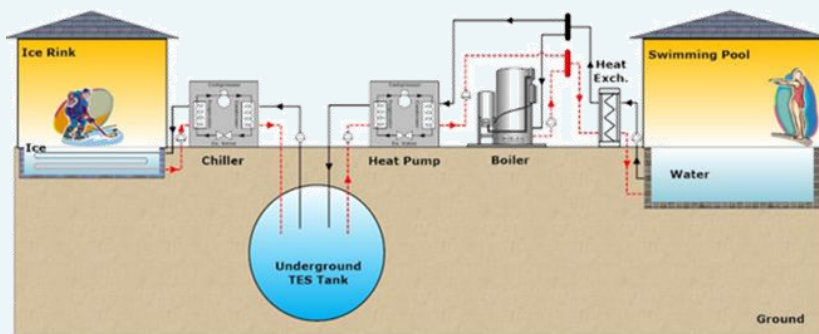
kansen als ze gecombineerd wordt met andere sport- en maatschappelijke voorzieningen in de omgeving.

- Een kostenbesparing is mogelijk door de aanleg van een **warmtewisselingsstelsel**.⁵ Daarmee kan de restwarmte van het bevroren van de ijsbaan naar het zwembad worden gebracht om het badwater te verwarmen en andersom. Hier zijn wel een paar kanttekeningen bij te maken die nader onderzoek vergen. Concreet is aan te raden om de business case van een warmtewisselingsstelsel te berekenen, met daarbij drie alternatieven: (1) alleen zwembad verwarmen; (2) zwembad verwarmen en ijsbaan koelen met twee gescheiden systemen en (3) gekoppeld systeem. De resultaten van die business case moeten afgewogen worden tegen het aantal extra ijsdagen dat geboden wordt door een systeem van vriesondersteuning. Onderdeel van de business case moeten o.a. ook de onderhoudskosten en de afschrijvingslasten zijn.

Wat weten we over warmtewisselingsstelsels?

Er is veel wetenschappelijke aandacht voor het thema 'refrigeration techniques'. Hierbij speelt niet alleen de vraag hoe energie duurzamer opgewerkt kan worden, maar vooral hoe gebruikte energie efficiënter benut kan worden. Onderzoekers hebben vooral gekeken naar warmtewisselingsstelsels tussen een ijsbaan en een zwembad. In dit systeem speelt een 'TES Tank' (Thermal Energy Storage – oftewel: thermische energieopslag) een belangrijke rol voor de circulatie van de koude en warme energiestromen.

Onderstaande afbeelding illustreert hoe het principe van warmtewisseling tussen een ijsbaan en zwembad werkt. Daarna volgt een korte beschrijving van twee cases: Dordrecht en Leiden. Daarbij merken we wel op dat het gaat om overdekte ijsbanen die een groot deel van het jaar (of zelfs het hele jaar) ijs kunnen bieden, in tegenstelling tot de plannen voor de Meestooftaan.

Figuur 3: warmtewisseling tussen ijsbaan en zwembad⁶

Onder meer de Sportboulevard in Dordrecht maakt gebruik van een warmtekoppelingssysteem tussen de ijsbaan en het zwembad. Ingenieursbureau Techniplan heeft in 2008 de warmte- en koudevoorziening gekoppeld. Bij koelen van de ijsbaan komt continu warmte vrij. Deze warmte wordt benut voor het opwarmen van het zwembadwater. De warmte- en koudevraag werkt in de Sportboulevard het grootste deel van de tijd één op één in balans, maar er is ook een bodemopslag om in de zomer warmte en in de winter kou op te slaan. Uit een conditiemeting en technische inspectie van gebouwen in 2016 bleek dat gevorderde corrosie zichtbaar was bij de koppeling met de vloerverwarming van de

⁵ Dit is al globaal doorgerekend door bureau Techniplan.

⁶ Figuur afkomstig uit:

https://www.researchgate.net/publication/303506103_Performance_of_a_swimming_pool_heating_system_by_utilizing_waste_energy_rejected_from_an_ice_rink_with_an_energy_storage_tank

ijsvloer en de koppeling met de warmtewisselaar. Dit werd beschreven als een ernstig gebrek. De kostenprognose van de herstelwerkzaamheden bedroeg minimaal rond de 30.000 euro.

Op 21 maart 2016 presenteerde ingenieursbureau Grontmij (nu: Sweco Nederland) een business case aan de gemeente Leiden voor de nieuwbouw van de IJsbaan in Leiderdorp. In deze business case worden ook de energetische synergievoordelen in kaart gebracht door een koppeling te maken tussen de ijsbaan en het nieuwe zwembad en gebruik te maken van restwarmte. Er was een extra investering vanuit de gemeente nodig voor het warmtewisselingsysteem, die afhankelijk van de keuze voor een specifieke variant varieerde tussen de 240.000 euro en 295.000 euro. De terugverdientijd voor alle varianten lag volgens de berekeningen op ruim acht jaar. Hierbij werd gerekend met kapitaallasten (15 jaar, lineair, 3,5%) van 24.400 euro in jaar 1 tot 16.600 euro in jaar 15. Vanuit duurzaamheidsperspectief was er in alle varianten een CO2-besparing zichtbaar van tussen de 127 tot 149 ton per jaar.

Fysiek (ruimte / milieu)

- De combinatie van sporten kan in theorie **sportfunctiewinsten** opleveren (dubbel gebruik van niet-sportfuncties zijn boven reeds aan de orde gekomen). Bijvoorbeeld indien velden kunnen worden uitgewisseld bij capaciteitsknelpunten. De combinatie van (verharde) ijsbaan, jeu-de-boules, beachsportvelden en een zwembad levert echter weinig aanvullende functies op, dus is dit effect niet of nauwelijks aanwezig.
- Een warmtewisselingsysteem heeft naast financiële effecten (zie kader boven) ook **positieve milieu- en klimaateffecten**, in ieder geval ten opzichte van de situatie met gescheiden systemen voor zwembadverwarming enerzijds en vriesondersteuning bij de ijsbaan anderzijds. Een combinatiesysteem verbruikt minder energie en verkleint de totale CO2-voetafdruk. Vanwege de grote hoeveelheid restwarmte die zal ontstaan – omdat de ijsbaan maar een deel van het jaar open is en gekoeld hoeft te worden, en veel meer warmte creëert dan in diezelfde periode door het zwembad kan worden opgenomen – is een warmtepomp met bodemopslag denkbaar, die de restwarmte in de bodem opslaat en later in het jaar gebruikt. Dit systeem maakt een vrijwel volledige uitwisseling van thermische energie mogelijk, waardoor nagenoeg geen energie verloren gaat.⁷

Sportief

- De verharde ijsbaan kan in de zomermaanden het **aanbod voor triatlons** vergroten, omdat zwemmen en hardlopen op één locatie wordt samengebracht. De omgeving rondom de Meestooftaan inclusief de fietsknooppunten biedt voldoende fietsmogelijkheden voor het organiseren van triatlons.
- Voor de beachsportvelden geldt dat deze – nadat ze in de nieuwe situatie zijn uitgebreid – ook gebruikt kunnen worden voor **andere beachsporten**, zoals beachhandbal of beachvoetbal.
- Met het organiseren van '**sportchallenges**', waarbij leden van andere verenigingen een voor hen onbekende sport gaan beoefenen, kan je de grenzen van een club laten 'vervagen'. Bij enkele verenigingen, deels ook in Numansdorp, gebeurt dit al. De verenigingen moeten daarbij wel hun eigen karakter kunnen behouden en eigen initiatieven kunnen ontplooien om te voorkomen dat leden de verbondenheid met de club verliezen.
- Het is op dit moment onduidelijk of de gemeente Hoeksche Waard **schoolzwemmen** voor de hele gemeente verplicht wil stellen. In het lokaal sportakkoord wordt vermeld dat de

⁷ Globaal onderzoek energie-uitwisseling (Techniplan, 2021) - CONCEPT.

gemeente streeft naar het afnemen van beweegvaardigheidstesten om inzicht te krijgen in de motorische ontwikkelingen van schoolkinderen onder 13 jaar. Op basis van deze inzichten kan het schoolbeleid en lesaanbod – waaronder mogelijk schoolzwemmen - gericht, beter en effectiever worden opgezet. Als de gemeente schoolzwemmen verplicht wil gaan stellen, is het handig dat zwembaden nabij de scholen gelegen zijn (vanwege de verkeersveiligheid en de transportkosten). Momenteel wordt schoolzwemmen in Numansdorp aangeboden in de Waterstee. Voor basisschool De Dubbeldekker is de Meestoflaan duidelijk beter bereikbaar, voor basisschool De Waard juist niet, en voor de andere twee basisscholen maakt het qua afstand niet veel uit. Daarmee is de nieuwe locatie geen duidelijke voor- of achteruitgang voor schoolzwemmen ten opzichte van de situatie nú. Ten opzichte van een alternatieve situatie met een zwembad elders in de gemeente kan de locatie aan de Meestoflaan wel voordelen bieden.

- Dezelfde argumentatie als bij het schoolzwemmen geldt ook voor **zwemlessen, acquagym en fitness voor ouderen**, en voor enkele overige activiteiten. De locatie aan de Meestoflaan is vrij centraal in Numansdorp gelegen, zodat ook hier bereikbaarheidswinst te boeken valt ten opzichte van mogelijke andere locaties.
- De gemeente Hoeksche Waard bestaat sinds 1 januari 2019 en is ontstaan uit samenvoeging van vijf kleinere gemeenten. Voor de nieuwe gemeente is er vooralsnog geen **sport- en beweegvisie** geformuleerd. De verwachting is dat dit ook nog enkele jaren in beslag gaat nemen. De plannen voor de Meestoflaan kunnen daardoor vanaf dag één aansluiten bij de visie in het nieuwe sport- en beweegbeleid van de gemeente.

Sociaal-maatschappelijk

- De clustering van verenigingen op een sportpark biedt een kans om een **koppeling** te leggen **met de (para)medische sector**. Het is bijvoorbeeld vrij gebruikelijk dat er bij een zwembad ook een fysiotherapeut aanwezig is. We weten uit eerder onderzoek dat dit meerwaarde biedt voor de mensen die bij het zwembad komen (bijvoorbeeld voor revalidatie), maar óók voor omliggende sportverenigingen. Fysiotherapeuten geven tegenwoordig steeds vaker praktijk op sportverenigingen om sporters bewuster te maken van blessures (preventie en herstel), gezonde leefstijl, of om te helpen met speciale oefeningen en revalidatie. Dit draagt bij aan het 'Gezond Dorp'-initiatief in de gemeente Hoeksche Waard, waarbij sportverenigingen, huisartsen, fysiotherapeuten en andere betrokkenen in de gemeente met het sluiten van een convenant streven naar een verbeterde gezondheid van de inwoners.
- Een multisportpark in de nabijheid van het centrum biedt kansen voor een **sportgeoriënteerd kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang**.

3.3 Directe nadelen

Financieel-economisch

- Aanleg van een verharde ijsbaan maakt onderdeel uit van het plan. Dit vraagt een investering van de gemeente. Bij een eventuele keuze voor een warmtewisselingsysteem tussen de ijsbaan en het zwembad zullen er ook investeringskosten vanuit de gemeente nodig zijn en dit leidt in de toekomst tot **hogere kosten** in de exploitatie. Zoals eerder vermeld, is het aan te bevelen om een business case van zo'n systeem uit te werken waarin de investerings- en onderhoudskosten enerzijds en de kostenbesparingen anderzijds tegen elkaar afgezet worden.

- Omdat de kostenbasis van de ijsvereniging met een verharde ijsbaan stijgt, ontstaat er naar verwachting een **subsidiebehoefte**.

Wie betaalt voor de ijsbaan?

In de analyse laten we in het midden wie voor de aanleg van de ijsbaan betaalt. Dit is vanuit economisch oogpunt namelijk een neutrale keuze. Er zijn minstens twee opties. Ten eerste is het mogelijk dat de gemeente de aanleg betaalt en vervolgens ook voor het groot onderhoud (incl. vervanging) verantwoordelijk is. In dat geval zou de vereniging voor het gebruik van de (dan verharde) ijsbaan huur betalen aan de gemeente. De tweede optie is dat de ijsvereniging zelf de aanleg betaalt en verantwoordelijk is voor het groot onderhoud. Dan zou er voor het gebruik van de ijsbaan weliswaar geen huur worden betaald – voor het gebruik van de grond mogelijk wel – maar de kapitaallasten en de onderhoudskosten zouden wel bij de ijsvereniging vallen.

Bij beide opties geldt dus dat de ijsvereniging, direct of indirect, kosten moet dragen. Daarbij is het mogelijk wel zo dat de inkomsten van de ijsvereniging niet zullen voldoen om de volledige kosten te dragen. Hierdoor ontstaat een subsidiebehoefte, te dekken vanuit de gemeente. Ook dit geldt voor beide opties.

- Als gevolg van de verharde ijsbaan moeten ook **kosten voor extra waterbergingscapaciteit** gemaakt worden, als compensatiemaatregel. Mogelijk kan het middenterrein van de ijsbaan hiervoor gebruikt worden. Het moet echter goed onderzocht worden of het middenterrein als compensatiemaatregel, krabbelbaan in de winter én locatie voor de ondergrondse installaties van het warmtewisselingsysteem kan dienen. Mogelijk conflicteren die functies met elkaar.
- Ook voor het realiseren van extra parkeerplekken en kleinere fysieke ingrepen (zoals een extra ingang voor het sportpark) moeten **eenmalig extra investeringen** worden gedaan.

Fysiek (ruimte / milieu)

- De eerste verkennende verkeersstudie schat in dat maximaal 105 extra parkeerplekken nodig zullen zijn bij piekbelasting (in het geval van een groot zwembad). Overigens verwacht de zwemvereniging op wedstrijddagen een veel hogere bezetting. Omwonenden vrezen voor **parkeeroverlast** wanneer bezoekers hun auto ongeoorloofd aan de weg zullen gaan parkeren. Op dit moment wordt nader verkeerskundig onderzoek uitgevoerd. Daarin wordt de input vanuit het participatietraject meegenomen.
- Een intensiever gebruik van het sportterrein kan leiden tot meer **overlast voor omwonenden**. Omwonenden kaarten (naast parkeeroverlast) de volgende zaken aan:
  - Geluid en licht, direct afkomstig van de sportvoorzieningen.
  - Zichthinder, door uitzicht op het zwembad.
  - Geur, als het zwembad wordt verwarmd met dierlijk vet.
  - Tijdelijke bouwoverlast.
  - Verkeersdrukke en dus geluid, uitlaatgassen en stremmingen.

We merken hierbij op dat voor deze zaken deels normen gelden en ze onder het toezicht van Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid vallen en dat sommige zaken, zoals geur, afhankelijk zijn van de nadere uitwerking van de plannen.

- Door de realisatie van een zwembad en verharde ijsbaan **vervalt groen gebied** – weliswaar met beperkte ecologische waarde – nabij het centrum van Numansdorp.

Sportief

- In de ontwerpschets voor de Meestooftaan passen alle voorzieningen net. Het geldt als nadeel dat het terrein daardoor **weinig flexibiliteit** kent om op toekomstige ontwikkeling van het sportaanbod in te springen, tenzij dit mogelijk is door de aanpassing van de straks bestaande accommodaties.

Sociaal-maatschappelijk

- Als gevolg van de toenemende verkeersdrukte verwacht een deel van de bewoners ook dat de **verkeersveiligheid in de wijk achteruit** zal gaan.

3.4 Risico's

Financieel-economisch

- Op basis van casuïstiek is het niet te bepalen wat de terugverdientijd is voor een investering in een warmtewisselingsysteem tussen de ijsbaan en het zwembad. Er zijn gegevens bekend over een terugverdientijd van rond de acht jaar bij de business case in Leiden. Onduidelijk is echter in hoeverre de omstandigheden in dit voorbeeld vergelijkbaar zijn met het eventuele warmtewisselingsysteem voor een zwembad en ijsbaan aan de Meestooftaan. Een **inschatting van de rendabiliteit en terugverdientijd** van deze investering wordt pas mogelijk nadat een business case is uitgewerkt.

Fysiek (ruimte / milieu)

- Het voormalige gemeentehuis in de buurt van de Meestooftaan zal worden getransformeerd tot een appartementencomplex. De ruimtelijke interactie met de ontwerpplannen voor het gemeentehuis is nog niet duidelijk, met name waar het om parkeren gaat: onduidelijk is in hoeverre hier extra parkeerplekken nodig zijn die **extra druk op parkeervoorzieningen** in de buurt geven.

Sportief

- De plannen voorzien in een uitbreiding van het sportaanbod, door een verdubbeling van het aantal beachsportvelden, meer ijsdagen in het jaar vanwege een verharde ijsbaan met vriesondersteuning, en eventueel een skeeleraanbod in de zomer. Naar de behoefte aan zwemwater is uitgebreid onderzoek gedaan door het Mulier Instituut en gezien de snelgroeiende populariteit van beachvolleybal in Nederland lijkt ook daarmee in vraag te kunnen worden voorzien. Voor de **vraag naar extra ijs- en skeeleraanbod** is dit echter **nog niet onderzocht**.

Sociaal-maatschappelijk

- Vooral het **draagvlak bij de ijsvereniging** voor de plannen lijkt **beperkt**, terwijl een actieve rol voor de ijsvereniging wel nodig is om eventuele synergie-effecten te bereiken.
- Het **draagvlak bij een deel van de omwonenden** voor een zwembad aan de Meestooftaan lijkt **beperkt** aanwezig, en kan zich uiten in het actief willen tegenhouden van het project.

3.5 Organisatorische randvoorwaarden

Een deel van de waarde die de plannen voor het sportterrein aan de Meestooftaan kunnen creëren, hangt samen met de organisatorische invulling en uiteindelijke exploitatievorm die wordt gekozen voor de diverse sportaccommodaties. We zien vooral de volgende organisatorische randvoorwaarden:

- Om daadwerkelijk synergievoordelen te benutten die de gezamenlijke locatie biedt, moeten verenigingen bereid zijn om **initiatieven in gezamenlijkheid te ontplooiën**. Denk hierbij aan:
  - *Uitwisseling van vrijwilligers*, bijvoorbeeld als één van de verenigingen wedstrijden of een groot evenement organiseert. Vrijwilligers hebben doorgaans echter een sterke binding met hun eigen club en leden, ze kiezen er bewust voor om zich in te zetten voor één club. Kampong in Utrecht is een voorbeeld van een omnisportvereniging, maar ook daar bestaan verschillende besturen en vrijwilligersploegen. Daarom wordt weinig van dit potentiële effect verwacht. Bij vereniging-overstijgende activiteiten zou wel incidenteel uitwisseling van vrijwilligers kunnen plaatsvinden.
  - *Onderhoud van de groenvoorziening*. Dat zal dan in de vorm van een beheerstichting moeten gebeuren, waarbij er afspraken komen over het onderhoud op het park. Gegeven de hogere benuttingsgraad van het terrein zal dat in ieder geval intensiever en "geïnstitutionaliseerder" moeten plaatsvinden dan nu.
  - *Gezamenlijke activiteiten voor leden of maatschappelijke activiteiten*. Het terrein aan de Meestooftaan wordt nu incidenteel gebruikt voor activiteiten zoals feestjes, sportdagen e.d. Sommige van deze ad hoc activiteiten die veel ruimte gebruiken, zijn door de nieuwe planologische indeling straks wellicht niet meer mogelijk. Maar er ontstaan vooral kansen voor andere (nieuwe) type evenementen en activiteiten om te organiseren, zoals urban trails, schoolkampen en activiteiten in het zwembad. Een clustering van verenigingen kan voordelig zijn voor het organiseren van dit bredere (sport)aanbod, afhankelijk van een goede samenwerking onderling en samenwerking met de gemeente en scholen.
  - *Combinatielidmaatschappen*. Zeker met toevoeging van een zwembad aan het terrein is dit denkbaar, omdat een zwembad een unieke functie toevoegt voor mensen die hun conditie op peil willen houden of hun uithoudingsvermogen willen verbeteren. Doorgaans ontstaan dit soort lidmaatschappen in de combinatie zwembad en fitness. Het kan echter niet gezien worden als specifiek voordeel van dit terrein, want afspraken over combilidmaatschappen zijn ook mogelijk tussen sportverenigingen en sportaanbieders die verder van elkaar weggelegen zijn.
- Voor afstemming tussen verenigingen is het zinvol om een **sportparkmanager aan te stellen of stichting op te richten** die de belangen van het hele sportpark vertegenwoordigt. Zo'n overkoepelend orgaan helpt bijvoorbeeld bij het a-synchroniseren van toernooien en wedstrijddagen, zodat deze zo min mogelijk in de tijd overlappen. Dit draagt bij aan een betere spreiding van de parkeerdruk rond het terrein. Ook is het nuttig voor de gemeente om één aanspreekpunt te hebben. Zo'n stichting kan ook zorgdragen voor 'gezamenlijk activiteiten voor leden of maatschappelijke activiteiten' (zie hierboven), oftewel het vergroten van het maatschappelijk rendement van het park. Aandachtspunten hierbij zijn dat een overkoepelend orgaan vooral functioneel wordt en de cultuur/identiteit van verenigingen niet aantast, en dat het goed in staat is om alle belangen neutraal te vertegenwoordigen.

- Vooral in geval van investering in een vriesondersteunend systeem, maar ook al bij een verharde ijsbaan, **moet de ijsvereniging transformeren** naar een "vereniging 2.0": men moet in capaciteit uitbreiden en verder professionaliseren, om het hele jaar door sportaanbod te kunnen organiseren en meer leden te faciliteren. Zo'n omslag – onder andere met meer vrijwilligers, meer technische verantwoordelijkheid en hogere contributies – gebeurt niet vanzelf en het is allerminst zeker of dit zal slagen.

3.6 Allocatie van geïnventariseerde effecten

Onderstaande afbeelding vat de geïnventariseerde effecten samen.

	Financieel-economisch	Fysiek (ruimte / milieu)	Sportief	Sociaal-maatschappelijk
DIRECTE VOORDELEN EN KANSEN	<ul style="list-style-type: none"> • Meer bestedingen en contributies • Kostenbesparing in ruimtegebruik • Vestigingsklimaat • Combinatielidmaatschappen • Gedeeld ruimtegebruik • Inkoopvoordeel (eenmalig) • Exploitatievoordeel • Kostenbesparing door warmtewisseling 	<ul style="list-style-type: none"> • Efficiënt gebruik van grond • Goede bereikbaarheid • Zand niet onder water • Sportfunctiewinsten • Milieu- en klimaat effecten 	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulans sport en bewegen • Minder risico op aanboduitval • Aanbod triatlons en nieuwe beachsporten • Sportchallenges • Schoolzwemmen, aquagym, etc. • Aansluiting bij sport- en beweegvisie 	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheidsgevoel • Vitaal dorp • Koppeling met (para)medische sector • Samenwerking met KDV/BSO
DIRECTE NADELEN EN RISICO'S	<ul style="list-style-type: none"> • Investering en exploitatie warmtewisseling • Exploitatiekosten omhoog • Hogere subsidie • Compensatie waterberging • Extra investering voor fysieke ingrepen • Terugverdientijd warmtewisseling pas duidelijk na opstellen business case 	<ul style="list-style-type: none"> • Meerdere vormen van overlast • Afname groen gebied • Druk op parkeren 	<ul style="list-style-type: none"> • Weinig flexibiliteit • Onzekere vraag sportaanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering van verkeersveiligheid • Beperkt draagvlak bij ijsvereniging en omwonenden

Organisatorische randvoorwaarden

- Gezamenlijke initiatieven verenigen
- Gecentraliseerd parkbeheer (parkmanager of stichting)
- Ijsvereniging zal moeten transformeren (met name bij warmtewisseling)

*cursief: kansen c.q. risico's

Figuur 4 overzicht effecten ontwikkeling multisportpark Meestoflaan

De mate waarin de effecten neerslaan bij de betrokken stakeholders, verschilt:

- **Sportverenigingen:** voor de verenigingen bieden de plannen een kans om te groeien en/of te ontwikkelen. Het belang en de houding van de verenigingen verschilt. De zwemvereniging is gebruiker van het zwembad (niet de exploitant) en is daarom minder uitgesproken over de

locatiekeuze voor het zwembad; het primaire belang is dat er niet te lang gewacht wordt. Voor de beachsport geeft het plan een kans om te groeien en het sportaanbod te verbreden. De ijsvereniging ziet aan de ene kant de kans om meer continuïteit aan leden te bieden en ook in de zomer een aanbod te ontwikkelen, maar vreest tegelijkertijd voor het moeten inleveren van autonomie en kan er ook goed mee leven als de huidige situatie gehandhaafd blijft.

- **Omwonenden:** een deel van de bewoners aan de Zijplaan en de Middelsluisdijk Westzijde is erg kritisch op de plannen. Ze vrezen voor geluid-, licht- en geurhinder, voor overlast tijdens de bouwperiode en vooral voor de extra verkeers- en parkeerdruk. Diverse bewoners pleiten voor het overwegen van een alternatieve locatie voor het zwembad.
- **Gebruikers/sporters:** voor de sportende bevolking in en rond de gemeente Hoeksche Waard zijn de plannen winst, omdat het sportaanbod aanzienlijk wordt verbreed en versterkt. En dat bovendien op een locatie die redelijk centraal in Numansdorp gelegen is, waardoor het goed bereikbaar is.
- **Gemeente:** de belangen van de gemeente liggen in lijn met de andere stakeholders. Voor de gemeente is het belangrijk dat sportaanbieders zich kunnen ontwikkelen en de bevolking toegang heeft tot een divers sport- en beweegaanbod. Vanuit die positie biedt het ontwerp van de Meestooftaan vooral kansen, zeker als in de komende jaren een nieuw sport- en beweegbeleid wordt ontwikkeld. Ook de realisatiesnelheid en kosten zijn voor de gemeente relevant. Omdat de grond van de Meestooftaan in eigendom is van de gemeente kan ze relatief snel overgaan tot ontwikkeling en worden er kosten voor grondaankoop bespaard. Daarentegen zijn extra investeringen nodig voor aanleg van de verharde ijsbaan (en vriesondersteuning) en voor de verplaatsing van voorzieningen (clubgebouw, beachsportvelden), die niet zouden worden gemaakt als het zwembad op een andere plek kwam te liggen. En de gemeente zal ook de positie van omwonenden én van gebruikers mee willen wegen in de besluitvorming over het terrein.

4. Effecten klein versus groot zwembad

Bij de besluitvorming op 13 oktober 2020 is de gemeenteraad Hoeksche Waard geïnformeerd over het verschil in investeringskosten tussen een klein en groot zwembad. De indicatie destijds was:

- Klein zwembad (6-baans 25-meterbassin, zonder doelgroepenbassin): ca. 6 mln. euro.
- Groot zwembad (8-baans 25-meterbassin en een doelgroepenbassin van 150-200 m²): ca. 10 mln. euro. Als wordt gekozen voor een 6-baans bassin naast het doelgroepenbassin levert dat in totaal zo'n 300.000 euro besparing op.

Hierbij is op te merken (i) dat de raming voor het kleine zwembad een andere prijspeil (2018) kent dan de raming voor het grote zwembad (2020) en (ii) de ramingen zijn gedaan door verschillende bureaus. Ze zijn daarom niet één-op-één met elkaar te vergelijken.

De vervolgvraag is wat het verschil in maatschappelijke effecten tussen beide configuraties is. Op basis van de gevoerde gesprekken zien we een aantal verschillen, die we hierna belichten.

4.1 Voordelen groot zwembad

Ten eerste vinden we het van belang om de eerdere analyse van het Mulier Instituut in herinnering te roepen.⁸ Er zijn voor het onderzoek naar zwemwaterbehoefte twee scenario's onderzocht: een nieuwbouwscenario met vier zwembaden binnen de gemeente Hoeksche Waard en een nieuwbouwscenario met drie zwembaden. In het eerste scenario zou qua behoefte kunnen worden volstaan met een 5-baans 25-meterbassin. Maar dit voldoet niet aan de wensen van de zwemvereniging om wedstrijden te faciliteren en maakt temperatuurdifferentiatie lastig. In het tweede scenario – nieuwbouw met drie zwembaden – ligt het voor de hand om een groot zwembad (zoals hierboven gedefinieerd) aan te leggen en kan gekeken worden naar het op termijn sluiten van een bestaand zwembad in de gemeente Hoeksche Waard: De Boogerd, Laco Strijen of De Wellen. Er is dan namelijk een overschot aan capaciteit voor leszwemmen, schoolzwemmen en banenzwemmen.

Hoewel de gemeenteraad van Hoeksche Waard met het uitspreken van een voorkeur voor een groot zwembad niet heeft besloten om één van de andere zwembaden te sluiten, is dit wel een belangrijke potentiële baat van de realisatie van een groot zwembad. Hiermee kan – afhankelijk van het te **sluiten zwembad** – de gemeente **besparen op de exploitatiesubsidie** voor dat zwembad.

De bouw van een groot zwembad betekent dat de zwemvereniging wedstrijden in de eigen gemeente kan organiseren waarvoor men tot nu toe moet uitwijken naar andere gemeenten. Men betaalt dan meer huur aan de "eigen" gemeente en minder aan andere gemeenten. Voor de gemeente Hoeksche Waard betekent dit **meer huuropbrengsten** en/of een lagere subsidie voor de vereniging.

Voor de zwemvereniging ontstaat met de bouw van een nieuw groot zwembad op de Meestoflaan (of elders in de gemeente) **betere trainingsmogelijkheden**.

Wedstrijdzwemmen kan in theorie ook met een kleiner bad, maar voor het kunnen organiseren van regiowedstrijden is een representatief 8-baans zwembad nodig. Daarmee worden meer sporters en bezoekers van buiten de gemeente naar Hoeksche Waard getrokken. Dat levert **extra bestedingen** op voor toegang en de horeca. De inschatting van de zwemvereniging is dat met een groot zwembad

⁸ Behoefte aan overdekt zwemwater in de gemeente Hoeksche Waard (Mulier Instituut, 2020).

zo'n 10-15% meer mensen aangetrokken worden en dat de extra vraag voor een groot deel van buiten de gemeente komt.

Een groot zwembad biedt de mogelijkheid om in **temperatuur te differentiëren**: koud water voor het wedstrijdbassin en warm water voor het doelgroepenbassin (bijv. voor ouderen en jongeren). Het afkoelen en opwarmen van het water kost veel energie en leidt tot periodes waarin of sporters of bepaalde doelgroepen een aantal dagen minder goed gebruik kunnen maken van het wedstrijdbassin. Een apart doelgroepenbassin geeft de mogelijkheid om beide type activiteiten op iedere dag naast elkaar te programmeren, wat **energie bespaart**.

Door twee bassins ontstaat de mogelijkheid om een **ruimer aanbod** te programmeren. Op die manier kunnen bijvoorbeeld ouderen bediend worden met meer uren seniorenzwemmen. Dit is in lijn met de ambitie uit het lokaal sportakkoord. Ook is naar voren gekomen dat de wachtlijst voor vooral het leszwemmen korter wordt bij een groot zwembad, omdat er met twee bassins in plaats van slechts één gewerkt kan worden.

Eerder hebben we al het mogelijke effect van de komst van een zwembad op het **veiligheidsgevoel** in de buurt benoemd. Een groot zwembad geeft nog meer reuring en versterkt daarmee de toename van de sociale veiligheid.

4.2 Nadelen groot zwembad

Het is aannemelijk dat de **exploitatie** van een groot zwembad **duurder** is dan van een klein zwembad. Hoewel een groot zwembad energie bespaart doordat temperatuurdifferentiatie mogelijk is, valt te verwachten dat de totale exploitatie duurder uitvalt vanwege de extra vierkante meters en een tweede bassin. Dit werkt ofwel door in een hogere exploitatiesubsidie van de gemeente ofwel in hogere tarieven, wat voor een deel van de bezoekers een financiële drempel kan zijn. De gemeente Hoeksche Waard buigt zich over de exploitatieraming voor beide configuraties. En de **afschrijvingslasten** zijn bij een groot zwembad ook **hoger**, omdat de investeringssom groter is.

Als er na de komst van een groot zwembad wordt vastgehouden aan vier zwembaden in de gemeente, kan er **verdringing** ontstaan. Het is namelijk goed denkbaar dat de verzorgingsgebieden van de zwembaden zullen overlappen en dat die overlap groter is als de keuze valt op een groot zwembad, omdat er dan meer capaciteit en extra programmering is. Met verdringing bedoelen we het risico dat zwemmers van één van de drie andere zwembaden naar het nieuwe zwembad overgaan en de capaciteit bij de andere drie zwembaden dus minder efficiënt wordt benut. De zwemvereniging schat in dat het verdringingseffect mee zal vallen, omdat leden de nabijheid van een zwembad en het niveau waarop wordt gezwommen als belangrijke keuzefactoren aanhouden.

Een groot zwembad **versterkt de parkeerdruk** verder. Op de piekmomenten zijn er naar schatting 40 parkeerplekken meer nodig dan bij een klein zwembad. Volgens de zwemvereniging is dat een onderschatting. De piekbezetting ontstaat momenteel door leszwemmen maar zal bij een groot zwembad komen van regionale wedstrijden (naar verwachting van de zwemvereniging zijn dit zo'n vier wedstrijden per jaar). De zwemvereniging schat in dat er dan ongeveer 150 auto's per wedstrijd naar het zwembad komen en een parkeerplek nodig zullen hebben. Als deze niet in de buurt te vinden zijn, moet bijvoorbeeld met pendelbussen gewerkt worden om overlast te voorkomen. Ook bij de eigen zwemwedstrijden en tijdens waterpolowedstrijden kan het volgens de zwemvereniging al snel knellen.

5. Samenvatting en overwegingen

In dit hoofdstuk vatten we de centrale punten samen en voorzien we ze van enkele overkoepelende overwegingen. Daarbij focussen we in hoofdstuk 5.1 op de ontwikkeling aan de Meestooflaan als geheel – dit is de samenvatting van de analyse uit hoofdstuk 3. In hoofdstuk 5.2 gaat het over de keuze tussen een klein en een groot zwembad – dit is de samenvatting van de analyse uit hoofdstuk 4.

5.1 Ontwikkeling Meestooflaan

In hoofdstuk 3 hebben we de maatschappelijke impact van de ontwikkelingsplannen voor het terrein aan de Meestooflaan geduid. Als we overkoepelend naar de verwachte effecten van de ontwikkeling van de Meestooflaan kijken valt ons het volgende op. Er ontstaan directe voordelen door de plaatsing van het zwembad op deze locatie, zoals een efficiënt gebruik van grond en verwachte toename van de sociale veiligheid in de wijk. Daarnaast zijn er indirecte voordelen, omdat als voorwaarde aan het zwembad op deze locatie wordt gesteld dat er een 250 meter verharde ijsbaan komt te liggen. Tegelijkertijd, los van het zwembad, kunnen er voordelen ontstaan. Bijvoorbeeld omdat de beachsportvelden in de winter niet onder water komen te staan.

Een andere belangrijke motivatie voor dit ontwerpplan ligt in de kansen om een steviger sportcluster neer te zetten aan de Meestooflaan en synergie te bereiken tussen sportaanbieders. De omvang van die synergie moet niet overschat worden, en hangt af van de bereidheid van sportverenigingen om de samenwerking op te zoeken. Een belangrijk nadeel van de huidige ontwerpplannen – naast de extra investeringen die de gemeente moet doen – vormt de door een deel van de omwonenden gepercipieerde verkeers- en parkeerdruk rondom het terrein.

Er liggen dus wel kansen (en ook risico's) tot een succesvolle ontwikkeling van het sportterrein aan de Meestooflaan. Maar het realiseren van die kansen is geen automatisme. Behalve de financiële uitwerking van het ontwerp – die buiten de scope van deze studie ligt – zien we op hoofdlijnen vier randvoorwaarden voor succes – één fysieke en drie organisatorische. Als deze randvoorwaarden niet (goed) ingevuld worden, betekent dat niet automatisch dat de Meestooflaan geen geschikte locatie is voor het nieuwe zwembad. Maar het betekent wel dat deze keuze minder op basis van maatschappelijke impact gemaakt kan worden (en eerder vanwege eventuele andere redenen, zoals kostenvoordelen).

1. De verkeers- en parkeer kwestie moet worden opgelost. We zien dat er nu nog onderzoeken worden uitgevoerd, zowel naar de verkeerskundige situatie als naar het aantal en de locatie van parkeerplekken. Met andere woorden: de gemeente is nu bezig met het invullen van deze randvoorwaarde.
2. In ieder scenario – een verharde baan zonder óf met vriesondersteunend systeem – wordt een ontwikkeling gevraagd van de ijsvereniging. Zonder vriesondersteuning ontstaat alsnog de mogelijkheid om in de zomer een skeeleraanbod te organiseren en uit te breiden naar een ijs- en skeelervereniging. Met vriesondersteuning komt daar ook de uitbreiding naar meerdere weken ijs in de winter bij. De ijsvereniging moet dan bereid, en qua kennis en capaciteit, in staat zijn om te transformeren in een sportvereniging met een grotere begroting, meer leden en een jaarrond sportaanbod.
3. De gemeente moet het initiatief nemen voor actieve sturing op samenwerking en afstemming tussen de verenigingen. Dat kan betekenen het inrichten van een aparte structuur om die

samenwerking en afstemming te organiseren, bijvoorbeeld door een sportparkmanager aan te stellen, die faciliterend is aan de verenigingen maar hen niet in de autonomie aantast. Een sportvereniging draait namelijk op identiteit en eigen betrokkenheid van leden, waarden die behouden moeten blijven.

4. Om synergie te bereiken is het essentieel dat alle verenigingen de meerwaarde inzien van de samenwerking en er ook naar willen handelen. Daarbij moet bij een samenwerking op de Meestooftaan evenveel ruimte bestaan qua zeggenschap tussen bijvoorbeeld een mogelijke commerciële exploitant van het zwembad als de voorzitter van de jeu-de-boules vereniging. Er ligt een rol voor de gemeente om de verenigingen hierin te begeleiden en het gesprek te voeren hoe zij het beste ondersteund kunnen worden om tot synergievoordelen te komen – maar uiteindelijk is de bereidheid van de verenigingen om er samen een succes van te maken, niet door de gemeente afdwingbaar.

5.2 Klein versus groot zwembad

De tweede vraag die we (in hoofdstuk 4) beantwoorden is welke verschillen in effecten te verwachten zijn bij de keuze tussen een klein of groot zwembad. Deze vraag staat grotendeels los van de Meestooftaan als locatie, op twee punten na: de verkeers- en parkeerdruk is groter bij een groot zwembad en de potentiële bijdrage aan de sociale veiligheid in de buurt neemt ook verder toe bij een groot zwembad. Vooral het eerste punt verdient aandacht.

Een groot zwembad is duurder dan een klein zwembad. Volgens de huidige inschattingen is het verschil in investeringskosten ongeveer 4 mln. (het verschil in exploitatiekosten is onbekend). Daarvoor in de plaats komt een zwembad met meer faciliteiten en een ruimere programmering. Er kunnen regionale wedstrijden worden georganiseerd, meer bezoekers worden getrokken en het biedt extra mogelijkheden voor een aanbod voor specifieke doelgroepen, zoals senioren, kinderen uit gezinnen met een laag inkomen en mensen met een beperking. Een zwembad is ook een ontmoetingsplaats en kan in de ruimere configuratie die functie beter vervullen. Of de voor- en nadelen van een groot zwembad uiteindelijk tegen elkaar opwegen is op voorhand niet te zeggen. Daarvoor wegen ook de nu nog onbekende effecten op de exploitatie mee.

Vanuit het oogpunt van een efficiënte benutting van sportaccommodaties is het moeilijk om de keuze voor een groot zwembad aan de Meestooftaan los te zien van de andere drie zwembaden in de gemeente Hoeksche Waard. Bij vier zwembaden (inclusief een grote in Numansdorp) ontstaat deels verdringing. De eerdere analyse van het Mulier Instituut laat zien dat het in de rede ligt om bij besluit tot een groot zwembad één van de andere zwembaden op termijn te sluiten. Daarbij is niet gezegd welk zwembad dat het beste kan zijn. Zwembaden zijn onrendabel, dus met het realiseren van een groter zwembad ontstaat de *mogelijkheid* om te zijner tijd terug te gaan naar drie zwembaden en te besparen op de exploitatiesubsidies. Het spreekt voor zich dat de sluiting van één van de zwembaden in een fusiegemeente als Hoeksche Waard een politiek-bestuurlijke uitdaging is.

Radboud Koning

+31 6 1493 8983
radboud.koning@rebelgroup.com

Vidar Stevens

+31 6 3732 1084
v.stevens@mulierinstituut.nl

Enno Gerdes

+31 6 3449 1864
enno.gerdes@rebelgroup.com

Wijnhaven 23
3011 WH Rotterdam
Nederland
+31 10 275 59 95

info@rebelgroup.com
www.rebelgroup.com